

ἰδοῦναι τὰς ἀντιποιήσεις τῆς Πρωσίας, ἡ δὲ Πρωσία ἔμενε σχεδὸν ἀδιάφορος, τοῦτέστι δὲν ἦσαν ἄλλ' ἢ Ἄυστρια δὲν ἀνίχτο νὰ ἴδῃ τὴν Πρωσίαν ἐκτεινομένην μέχρι τῆς Βοημίας, ὁ δὲ Πῶσος ἸΗ. Λουδοβίκος παρήγγειλε τὸν Πρ. Γαλλοὺς νὰ προστατεύσῃ τὸν ὄρον τῆς νομιμότητος τοῦ κινδυνεύοντος βασιλέως τῆς Σαξωνίας. Οὕτως ἐξαγιάσθη ἡ πρώτη θερμότης τοῦ θυμοῦ καὶ εἴθη τῆς νίκης, ἡ Πρωσία ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ ἐκτείνεσθαι ἐπὶ τὴν Σαξωνίαν· ἔλαβεν ὅμως αὐτῆς τὰ μέρη, ἐξ ὧν συναπῆρτισε τὸ δουκάτον Σαξωνίας, ἀρелоῦσα ἐκ δύοεκατομμυρίων 800.000 ἀνθρώπων ὡςτε σήμερον ἡ Σαξωνία ἐξίγει μὲν κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλ' ὀλίγον σημεῖται πτωχικῶς, κινδυνεύει δὲ πάντοτε ὡς πᾶς, ὅστις ἔχει ἀσθενέστερους καὶ πλεονέκτας γείτονας.

Ἡ Δρέσδα ὠνομάσθη Φλωρεντία τῆς Γερμανίας. Καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας πόλεις ἡ τεχνικὴ καὶ ἀναπληροῦ τὴν πολιτικὴν δοξάν. Ἐπειδὴ τῆς Σαξωνικῆς Μουσείου πληθεῖ ἀριστουργημάτων. Ἐπισημνῶντι γνωρίζεται ὁ Κορβίγιος, καὶ θαυμάζεται ἡ εὐφυΐα τοῦ χρωματισμοῦ. Ἡ Δρέσδα διαπρέπει ὡς ἡ τεχνικὴ καὶ ἀναπεπαιγμένη, ἡ ὁ μεγάλου τινὸς κλίματος Πρωτεύουσα. Φαίνεται δὲ οἷοι ὁ λαὸς τῆς πόλεως φιλοτιμεῖται μᾶλλον νὰ εὐδοκιμῇ περὶ τὰς ἀποστολὰς καὶ τὰ θρησκευτικὰ ἤθη ὡς συμπατριώτης τῆς Λουθηρανικῆς αἵρέσεως δυσανασχέτει εἰς τὴν ἀποδοχὴν θρησκείαν τῶν βασιλέων του. Διὰ τοῦτο μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐκείνων οἰκογενείας ἡ δυστυχὴς αὐτῆς ἀποδοχὴ διέσπειρε ψυχρότητα τινα, ἥτις ἴσως ἐποβή τὴν ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν δεσποδαμονίαν. Ἐπειδὴ βλέπων τὸν ἀρχοντα αὐτοῦ παρεμυτιζομένους κατὰ πάντα ἀπὸ τῆς ἐκείνων εἰς τὰς τελετὰς ἄλλου δόγματος ὁ χυδαῖος ὡς θεοβλαβὴς νομίζει ὅτι προσβάλλεται εἰς τὴν ἐπισημνότητά του.

Πρὸς ἐπίμετρον δὲ τοῦ σκανδάλου ἡ ἱερὰ ἀκολουθία ἀλλοτρίεται παρὰ τινος εὐνοῦχου· μὴ ἀκουσμένου πλέον εἰς αὐτὴν τὴν Ῥώμην· εὐνοῦχος νὰ ψάλλῃ ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Λουθηροῦ καὶ ἐπὶ τὸν Σαξωνίων χριστιανῶν!

Ὁδδαμοῦ ὁ νοῦς εὐρίσκει τοσαύτην τροφὴν ὅσον τὴν Λειψίαν. Τὸ ἐμπόριον, αἱ ἐπιστῆμαι, ὁ πόλεμος διεγειροῦσι τὸ πνεῦμα διὰ τῶν περισπασμῶν καὶ τῶν ἀποδοχῶν. Πάντα τὰ ἔθνη κέμπουσιν ἀποστολῶν ἐπὶ τῆς Ῥωσσίας, ἡ Ἀγγλία, ἡ Πολωνία, ἡ Γαλλία καὶ ἐκεῖ μεταφέρονται πρὸς ἀνταλλαγὴν πάντα τὰ τῆς βιομηχανίας· ἐκεῖ συναπαντῶνται οἱ ἔμποροι διαφόρων τόπων κατὰ τὴν ἐρρῆν τοῦ ἁγίου Μιχαήλου, ἡ πόλις τοὺς ὑποδέχεται φιλοφρονέστατα, αἱ ἀνταλλαγαὶ γίνονται μετὰ πολυεῖδων ἀπολαύσεων. Ἄλλὰ καὶ ἡ φιλολογία ἔχει ἰδιαίτερον πρᾶξιον· ἐκεῖ ἐπισωρεύονται ἅπασαι αἱ ἰδέαι, αἱ ἀνακαλύψεις, αἱ φλυαρίαι, καὶ αἱ παράνομοι· ἐκεῖ συναπῆρτιζονται τὰ ἀλληλομαχώματα πράγματα, ἡ φιλοσοφία, ἡ μυθιστορία, ἡ ἱστορία, ἡ δεσποδαμονία, ἡ ἀπολογία, ἡ ἀπολογία τῆς δεσποτείας, ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἐλευθερίας, ἐν γένει δὲ πάντα τὰ προϊόντα τοῦ σώματος καὶ παραλογιζομένου νοῦς συναπῆρτιζονται μετὰ τοῦ

παμβαχίου, τοῦ σάκχαρος καὶ τοῦ καφέ. Ἡ πόλις ἔχει πανεπιστήμιον, τοῦ ὁποῦ οἱ μαθηταί, ὡς καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἔμποροι, μόλις εὐρίσκουσι καταλύματα. Ἐκτὸς τούτου τῆς ζωῆς ἱστορία ἀνοίγει ἐκεῖ τὰς σελίδας τῆς αὐτῆς δὲ ὑπάρχουσι τὰ πεδία τῆς μάχης· διότι ἐκεῖ 5 λεύγας μακρὰν ἀπέθανεν ὁ Γούστοβος Ἀδόλφος πρὸ δύο αἰώνων· ἐκεῖ πλησίον καὶ ὁ Ναπολεὼν ἐνίκησε τὴν ὑσάτην νίκην (εἰς τὸ Bauuzen) ἀλλὰ νίκην ἀόριστον καὶ ἀμφίβολον, ὡς τελευταίαν παραχώρησιν τῆς τάχης· ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον δηλ. τῆ 18 Ὀκτωβρίου ἐστράφη καθ' ἡμῶν αὐτῶν εὐκόλως, καθὼς τὰ τηλεβόλα τῶν Σαξωνίων. Ἐξεπλάγη τότε ἡ Γερμανία ἀκούσασα τὸν θρίαμβον τοῦτον· τῶσεν ἔδυσπίστει καὶ ἐδίσταζεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ υπερβῇ τὸν Ναπολέοντα· ἀπ' οὗ ὅμως ἐκληρορορήθη, κατεδίωξε τὸν ἄνθρωπον ὅστις διετήρει μὲν εἰσέτι τὴν μεγαλοφυΐαν, ἀλλ' ἐγκατελείφθη παρὰ τῆς τύχης. Ἐλαβεν ἄρα γε ἡ Γερμανία ὄλον τὸν καρπὸν τῶν κόπων καὶ τοῦ αἵματός της; Διέσωσε μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν της, εὐρήκεν ὅμως τὴν ἐλευθερίαν; Ὁ Θεὸς καὶ οἱ βασιλεῖς χρεωστοῦσιν εἰσέτι εἰς αὐτὴν τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ της.

Τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Βίττεμβεργ συστήθη τῆ 1508 καὶ μετὰ 8 ἔτη ἀμύσως ἐδοξάσθη· διότι ὁ Λουθηρὸς μαθητῆς αὐτοῦ τὸ κατέστησεν ἐστῆν τοῦ νέου χριστιανισμοῦ. Εἰς τοὺς τοίχους του ἐκέλευ τὰς στασιώδεις διατριβὰς του, διὰ δὲ τῶν φωνασιῶν του συνετάρατε τὴν Γερμανίαν καὶ κατέπληττε τὸ Βατικάνον. Ἐπεσκέφθη εἰς τὸ παλαιὸν μοναστήριον τῶν Αὐγουστίνων τὸ δωμάτιον τοῦ μεγάλου τούτου ἀιρεσιάρχου· εἶδον τὸν τόπον, ὅπου ἐκάθητο μελετῶν πῶς νὰ μεταβάλῃ τῆς Εὐρώπης τὴν θρησκείαν· εἶδον δὲ καὶ τοῦ μεγάλου Πέτρου αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον ὅποια φυσικὴ συμπαθία! Ὁ Πέτρος ἐπρεπε νὰ ἀγαπᾷ τὸν Λουθηρον, διότι εἶχε τὴν αὐτὴν εὐφυΐαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιχειρηματικὴν θρασύτητα. Ὁ μὲν αυτοκράτωρ ἐδημιούργει τότε λαὸν, καθέδραν, βασιλείον, ὁ δὲ μοναχὸς νέον τρόπον θεολατρίας.

Ὅκτω ὄραι ταχυδρομικαὶ σὲ φέρουσιν εἰς τὸν Potsdam, πόλιν εὐθυμίας ἐνταυτῶ καὶ πολέμου. Αἱ οἰκίαι καὶ τὰ στρατεύματα διατηροῦσι τὴν αὐτὴν εὐθυγραμμίαν, ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ πειθαρχία διαμένει μονότονος καὶ ἀμετάβλητος ἐν μέσῳ τῆς διαγελώσεως καὶ τερπνῆς ἐκείνης φύσεως ὡς πρὸς τὰ περὶ χώρα τοῦ Βρανδεβούργου.

Γνωρίζομεν κάλλιον τὸν Φρειδερίχον, ἀπ' οὗ ἴδωμεν τὸ ἐρημικὸν παλάτιον Sans Souci· ἐπειδὴ ἐκεῖ εὐρίσκουμεν οὐχὶ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Φρειδερίκος ἀνήγειρε τὸν οἶκον αὐτὸν οὐχὶ διὰ τὰς ἐπιδείξεις τῆς βασιλικῆς δέξης, καθὼς τὸ παλάτιον τῆς Βερσαλλίας· ἀλλὰ πρὸς ἰδιαίτερον τοῦ χεῖρην καὶ ἀνάπαυσιν. Τὸ Sans Souci ὑπάρχει μονόστρονον· ὁ κοίτων, ὅπου ἀπέθανεν ὁ ἦρωας, καὶ ἡ βιβλιοθήκη του ἐξέχουσι κατὰ τὴν ἀπλότητα, τὰ πάντα δὲ ἐκεῖ ὑψοῦσε τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα, ἡ σιωπὴ τοῦ τόπου, ἡ γαλήνη τοῦ περιέχοντος, ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐπιπέψως τοῦ Ναπολεόντος καὶ ἡ παρουσία τοῦ Βολταίρου. Εἰς ἐν ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ ἐνδικοτήματος ὑπῆρχε τὸ δωμάτιον τοῦ φιλοσόφου· ἀλλὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἦτο πολὺ μικρὸν, ὡστε νὰ